

אמירת הלל ביום העצמאות**1. משנה ברורה ס"ס תרפו**

יכולים בני עיר לתקן בהסכמה ובחרם עליהם ועל הבאים אחריהם לעשות פורים ביום שנעשה בו נס.

2. חיי אדם, הל' מגילה, כלל קנה

מי שאירע לו נס וכ"ש בני עיר יכולין לתקן בהסכמה עליהם ועל הבאים אחריהם לעשות אותו יום לפורים, ונ"ל דאותה סעודה שעושין בשביל הנס היא **סעודת מצוה**... וכן אנו עושים על הנס שנעשה לנו בשנת תקס"ד, אור ליום ט"ז כסליו שהיתה הריגה בחצר שאני דר בו מחמת הבערה שיצאה ללהב... ומי שיוכל יתענה ובלילה שאחריו יתאספו יחד תיכף אחר מעריב ... ולומר מזמורי תהלים...

3. הר"ח פלאג'י, מועד לכל חי, ו, ח, עמ' לז

נהגו בעירנו אזמיר יע"א איזה משפחות שיש להם פורים ביום ח' לחודש אייר... כמו"כ יש משפחות הבאים מאנשי אנגורה ויש להם פורים ביום י"א לחודש הזה ואין אומרים בהם תחנונים ויש מהם שמסתפרים בהם כי יו"ט שלהם הוא.

4. אגרות הרמב"ם, עמ' עט

וליל א' בשבת ג' ימים לירח סיון יצאתי מן הים בשלום ובאנו לעכו וניצלתי מן השמד והגענו לארץ ישראל. יום זה נדרתי שיהיה יום ששון ושמחה ומשתה ומתנות לאביונים אני וביתי עד סוף כל הדורות... ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו [ב]ו' ימים לירח מרחשון. ובא' בשבת ט' בחודש יצאתי מירושלים לחברון לנשק קברי אבותי במערה, ואותו יום עמדתי במערה והתפללי, שבח לא-ל על הכל, ושני הימים האלה: שהם ו' וט' במרחשון, נדרתי שיהיו לי יו"ט ותפילה ושמחה בה' ואכילה ושתיה. א-להים יעזרני על הכל ויקים לי את "נדרי לה' אשלם".

5. בבלי, שבת כא ע"ב

מאי חנוכה? דתנו רבנן בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים... לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה.

6. בבלי, פסחים קיז ע"א

אמר רב יהודה אמר שמואל: שיר שבתורה - משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים. והלל זה מי אמרו? נביאים שביניהן תקנו להן לישראל, שיהו אומרין אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן.

7. פירוש רש"י, שם

שיר שבתורה - אז ישיר משה. ועל כל צרה שלא תבא עליהם - לישנא מעליא הוא דנקט (=מדובר בלשון "סגי נהור"), כלומר שאם חס ושלום תבוא צרה עליהן ויושעו ממנה, אומרים אותו על גאולתן, כגון חנוכה.

8. בבלי, מגילה יד ע"א

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה. מאי דרוש? (=מהיכן דרשו כדי להצדיק תקנת קריאת המגילה?) אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה - ממייתה לחיים

לא כל שכן? - אי הכי הלל נמי נימא! (=אם כן, שנאמר גם הלל שהוא שירה!) - לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. - יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ, היכי (=איך) אמרינן שירה? - כדתניא (=כפי שלמדנו בברייתא): עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה. משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה. רב נחמן אמר: קרייתא זו הלילא (=קריאת המגילה היא ההלל), רבא אמר: בשלמא התם (אני מבין שם, לגבי פסח, אפשר לומר הלל משום שעיקר ההלל הוא אמירת: +תהלים קי"ג+ "הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה. אלא הכא (=אבל כאן, לגבי נס פורים) - "הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש? אכתי עבדי אחשורוש אן (=בסוף המגילה, אנו עדיין משועבדים לאחשורוש!).

8 * דברי הימים ב לה, ג - ועבדת את ד' ואת עמו ישראל...

9. פירוש רש"י, שם - מעבדות לחירות - ביציאת מצרים אמרו שירה על הים. הלל נמי נימא - שהיא שירה. אכתי עבדי אחשורוש אן - דלא נגאלו אלא מן המיתה.

10. שאלתות דר' אחאי גאון, דרשה לחנוכה

שאלתא: דמחייבין דבית ישראל לאודויי ולשבוחי קמי שמיא (=להודות ולשבח לפני ה') בעידנא דמתרחיש להו ניסא (= בזמן שמתרחש להם נס) דכתיב "הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו".... וכל שכן אן (=אנחנו, ישראל) דגבר עלינו חסדו.

11. הנצי"ב, העמק שאלה על השאלתות דר' אחאי גאון - בעידנא דמתרחיש להו ניסא - פירוש, בשעה שאירע הנס, ולא ביום ההוא בכל שנה, שזה אין לו עיקר מן התורה אלא מדרבנן.

12. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רלג - ולסיים בנחמה אומר מה שכתבנו לעיל דקביעת יום מועד ביום עשיית נס הוא ק"ו דאורייתא. ולפע"ד לפ"י יום פורים וימי חנוכה דאורייתא הם, אך מה לעשות בהם אם לשלוח מנות או להדליק נרות או לעשות זכר אחר, זהו דרבנן. והעובר ואינו עושה שום זכר לימי חנוכה ופורים עובר על מ"ע (=מצות עשה) דאורייתא אך העושה שום זכר יהיה מה שיהיה, עכ"פ ביום א' מימי חנוכה ואפי' לא הדליק נרות ולא שלח מנות בפורים וכדומה, אינו אלא עבריין דרבנן. ואפשר קריאת הלל ומגילה הוה ק"ו דאורייתא לומר שירה כמו שצויה בפסח לספר יציאת מצרים בפה הכי נמי (=פה גם כן) ממות לחיים חייב לומר שירה בפה דוקא וא"כ הי' יוצדק קצת דברי בה"ג (=בעל הלכות גדולות סובר שאמירת הלל היא מדאורייתא).

13. בבלי, שבת קיח ע"ב - הקורא הלל בכל יום - הרי זה מחרף ומגדף!

14. ר"י טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמר, על הגאולה ועל התמורה, עמ' עב - דלהיות שהלל נאמר על הנסים נגלים כיציאת מצרים ודומיהן, וזה כשאומרו בכל יום שאין נס נגלה נראה לו, נראה כמתלווץ ואומר אני מהללו יתי על הנסים הנגלים שעשה ביום זה ונס אינו. והוא כמשל אדם האומר לחבירו דרך ליצנות: אני מכבדך על החסדים שקבלתי ממך והוא לא קיבל ממנו חסד.

15. תלמידי רבנו יונה, מסכת ברכות, דף ח ע"א בדפי הרי"ף - בשעה שהיה לכל ישראל צרה והיה הקב"ה עושה עמהם נס, היו עושים יו"ט והיו אומרים הלל והיו חייבין לברך על קריאתו... ועיקר התקנה לא היתה אלא בנס שנעשה לכל ישראל דכתיב (במדבר י, ט) "וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם וגו'". אבל בנס שנעשה ליחיד לא התקינו לומר הלל.

16. רמב"ם הלכות שגגות פרק יג, ב - ואין משגיחין (=מתחשבים) על יושבי חוצה לארץ (= כדי לחשב אם רוב הציבור חטא או לא) שאין קרוי קהל אלא בני ארץ ישראל.

17. רמב"ם, ספר המצות, עשה קנ"ג (תרגום: ר"י קאפח) - אילו אפשר דרך משל שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל, חלילה לא-ל מעשות זאת כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל... הנה חשבוננו זה (=של הלוח העברי) לא יועיל לנו אז כלום בשום פנים.

18. **רמב"ם, הל' ברכות י, יא-** הרואה ת"ר אלף אדם כאחד, אם עכו"ם הם אומר "בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה". ואם ישראל הם **ובארץ ישראל**, אומר: ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם חכם הרזים.

19. **הר"י רוזין (הרוגצ'ובר), צפנת פענח על הרמב"ם, הל' ברכות, שם**

ובא"י... ועי' בהוריות דף ג ע"א, דקהל לא הוה רק בא"י... ועי' בירושלמי תענית פ"ב דלכך אין תענית ציבור בבבל, ולכך אמרינן במגילה דף יד, דאין אומרים הלל על נס שבחו"ל משום דלא הוה ציבור...

20. **תהלים קו, מז-** הושיענו ה' א-להינו וקבצנו מן הגוים **להודות** לשם קדשיך להשתבח בתהלתך.

21. **הרב דוד ניטו, כוזרי שני, ויכוח ג, פס' צד-צו**

החבר: דע אדוני המלך כי לא מלבם תקנו חז"ל לומר "וצונו" במצות דרבנן, אלא בדבר ה' ובמצותו, ולא עוד אלא בכל מה שתקנו וגזרו שתו לבם להתנהג כתורה וכמצוה, והיינו דקאמרי בכמה דוכתי "כל מה דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון".... בשני פנים יודה וישבח האדם לשי"ת על הטובות שעשה עמו: או ע"י קרבן או ע"י דברים (דיבורים)... שמלכיצדק אמר (בר' יד) "וברוך א-ל עליון אשר מגן צריך בידך".... לאה כשילדה את יהודה אמרה (שם, כט) "הפעם אודה את ה'", ביציאת מצרים (שמי' טו) "אז ישיר משה ובני"י", יתרו אמר (שם, יח) "ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה". דוד ריוהו לה' ב"ה בשירות ותשבחות כנראה בספר תהלים, והוא הורנו במזמור קז שארבע צריכין להודות [יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם]... ומה לי מי שניצל מאויביו המבקשים את נפשו, ומה לי יחיד ומה לי רבים! ועל הכל הקב"ה רוצה ומצוה שינתן לו שבח והודאה על הטובות שעושה שני (שמי' יג) "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר **בעבור זה** עשה ה' לי בצאתי ממצרים. וכתוב (דב' ח) "ואכלת ושבעת **וברכת ת ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך**".... מכל הפסוקים והמעשים והמצות הללו נראה בבירור שהשי"ת רוצה ומצוה שנשבח לשמו הגדול על כל הנסים והנפלאות והטובות והחסדים שעשה עמנו, ובכך חייבים אנו להללו בחגים ובמועדים... ובכך אנו גומרינן את ההלל... צונו דרך כלל שנודה ונשבח לשמו... וחכמי וגדולי ישראל בחרו להם שירי דוד... שפיר שייך למימר בהלל "וצונו" משום "יודו לה' חסדו".

22. **בבלי, סנהדרין צד ע"א**

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב (=והניצחון על סנחריב ייחשב כמלחמת) גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו (=הניצחון על סנחריב) ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם (=ולא נעשה חזקיהו למשיח בן דוד).

23. **הרב משולם ראטה (תרל"ה- תשכ"ג), שו"ת קול מבשר חלק א, סימן כא**

עכ"פ יצא לנו לדינא בנידון דידן דאין כאן שום חשש ופקפוק כלל משום בל תוסיף, רק אדרבה חיוב ומצוה הוא לעשות זכר לנס ולקבוע את יום העצמאות ליו"ט ושמחה ולומר בו הלל שלם בלא דילוג. ועי' שו"ת חיים שאל להגאון חיד"א ז"ל ח"ב סי' י"א שהביא דעות קצת פוסקים לומר הלל אף ביחיד או ציבור של עיר אחת שנעשה להם נס עכ"פ בלא ברכה.